

Селәдин күч-көлсчнр шин диилврмүд күцлгънүр

Эвраннь социалистическ Төрскнд-
ән, Коммунистическ партин цецн
политикд хантан брдж, күч-көлс-
на болн политическ ил брдждтәгәр
мана орн-нуттин күч-көлсчнр Алдр
Октябрин 42-ч джилн бәнә байр
кев. Советск улст бардмдз кедж бол-
хнь бәәнә, байрлдж чадх тотнь олт!
Советск госуларствин джиргьли
42-ч джилн — коммунизм делгү
тосхлгъна түрун джил — экономик-
н, наукин болн техникин делгрлгд,
олн амтнә бәәдл джиргьлинь болн ку-
льтуринь бөдлүлгьнд, мана орн-нут-
тин нәрт делкад авчәх үлмәтинь ца-
ранднь батлгьнд шин ончтә диил-
врмүдәр уктагәв.

Советск индустрий ик бөдлтү йов-
на. Сән-бдирн өмн болон СССР-н
Деел Советин сессий олт амтнә эдл-
ахун делгрлгин 1960 джилн зура
авб, терүдинь промышленн продукци-
н болгън долан джилн хойрчә дж-
илдинь темпигддхәснәс икәр хәләгдв.
Бәәдл-джиргьд сән чиклвр кеджәнә.
Мана селәнә эдл-ахун чигн сәәнәр
делгрлгд йовна. Орн-нуттин зарм рай-
онг кант болон бийдинь ода авсн
буудә, өмиг газр эдлвр автгәд, уга
бәәнә урдк цагт автгәд хамтин ик
ургытә джилмүдинәс ик болджана.

Арәсан Федерацин кесг автономн
республикасин, крайсин болн област-
син селәнә эдл-ахусин күч-көлсчнр
диилвр күдә кәдхәв. Госуларств-
н буудә, малин эдл-уш, темсн, зер-
мш хулдгьгәр авсн эвраннь даал-
гьврән тоомсгә кевәр Урадин, Баш-
кирин Мангыгдин, Кубаня болн Сиб-
ири, Поволжин болн талин районин
кесг областсин күч-көлсчнр күңәк-
хәв. Ончтә тидг диилвр орн-нуттин ма-
лчирин дордәнә өк гәтсн. Рязанск
областин селәнә эдл-ахун колләчнр
күңәкхәв. Эдн госуларствд долан джи-
лин зурагьтәр түрүн джидән темп-
лгдснәс хойр холван икәр мах хулдв,
джил чилти гурвдч, бас нег джилә
зура күңәх болдж даалгьвр авчкәв.

Украинск ССР-н хлеборобмүд
болн малчнр эвраннь диилврәйрн Төр-
скнит байруев, әдн болгаснәс урд го-
сударствд буудә, мах, үс болн нань
чигн эдл-уш хулдгьгәнә зурагьд бол
зурагьсн давулдж буудә хулдх
болдж авсн даалгьврән күңәкхәв.
Таджикск Узбекск, Киргизск, Турк-
менск болн Азербайджанск республи-
касин колхозникүд, совхозин сән ур-
гьд авчкәв.

Эмиг газрт буудә гаргьгьгәр болн
мал беклгьгәр Казахстанә совхозмүд-
ин колләчнр болн колхозникүд багь
биш диилврмүд күңәкхәв. Селәнә эдл-
ахун бекдж брджүлгьгәнә кергт. Грузин,
Армәнә, Молдавин, сәдмүдин,
ишәгьтин болн виетотрадин плантацин
күч-көлсчнр, Белоруссин, Латвиин,
Литвиин болн Эстоня малчнр болн
льноводмүд эврсиннә ончтә тәвкәд өр-
ушкәв.

Болв манд күңәхнә ода чигн ик,
ВПС-н XXI хургин тәвсн амтнә

хот-хоолин халхар тәвдг некврәг
болн промышленностиг сьрьгәр те-
ткәлгьгь күңәднв кедж болн дүнгә
кемджә производствд күңәхнв, госу-
дарствин селәнә эдл-ахун продукциг
нань чигн халхар кергидгьнв тетк-
хми гидж тәвсн төриг күңәх кергтә.

Өдгә цагт партиин организаци, се-
ләдин цуг күч-көлсчнр ВПС-н ЦК-н
Пленумд белдлг кеджәкхәнә, тернв
селәнә эдл-ахун цаарандь брдж бек-
лгьгәнә ончтә төрмүдәр күңәдвр кех-
мн. ЦК-н дарани Пленумиг селәнә
эдл-ахун туск төрмүдәр келгьнв парти-
н ленинск Центральн Комитет
ВПС-н XXI хургин шидврмүдиг кү-
ңәхин төлә хооран хәрлгө, арднв өр-
дк ноолдж йовхинь үзүлдәнә.

ВПС-н ЦК-н Пленумд белдвр вех-
ләрн колхозникүд болн совхозин кол-
ләчнр долан джилн зуран даалгь-
риг болгаснәс урд күңәхин төлә со-
циалистическ дордәд улм өрнәр дел-
грлүдг йовхцана. Кесг колхозмүд
болн совхозмүд эврсиннв даалгьврән
шинас хәләдк икүлүд йовна, долан
джилн зуран хойртд джиднв улм
бөдән күңәк бәрәд, США-т күн бол-
гъна тоод мах, үс болн тос гаргьгь-
гәр күңәд давдз гархмн гидж партин
тәвсн төриг күңәхин төлә болдж йовх
олн-амтнә ноолданд эвраннь тәвцән
өрүлчәр бәәнә.

Партийн организаци олт амтнә бө-
дләд йовх шуньгьгәгьнв толгьгәд,
селәнә күч-көлсчнриг колхоз болн
совхоз болгьд коллмшинв ясулхд
күңәкхәв. Теднәс нектдхәхнв —
ода керг күңәлгьгь тодрхагар бүрдә-
гьд, партин XXI хургин болн
ВПС-н ЦК-н декабрьск (1958 джил)
Пленумин шидврмүдиг район, тодр-
ха эдл-ахун болгәнә бәәдлә ирлүлдж
дрилвртә болгьгәр күңәдк болгич
хәләдк илгьгьгьтәр, селәнә эдл-ахун
эдл-уш гаргьгьгьтәр икүлүд ймаран
өлзгәдгө эв-арг бәәхиг илджж авл-
гьн болджана.

ЦК-н Пленумд белдлгьнә төрмүд
колхозмүдин, совхозмүдин болн
РТС-н элцл партиин организацин
тошдана болн суньгьврин хургүдин,
районин партиин конференцин толгь
төрнв болдж йовна, теднв комму-
нистирин, селәнә цуг күч-көлсчнриг
нәврин коллмшинв цаглавн дуусхд,
долан джилн зуран даалгьврмүдиг
диилвртәгьгәр күңәхд аксдж болдж
йовна.

ВПС-н XX болн XXI хургүдин,
ЦК-н Пленумсин шидврмүдиг күңә-
дж партиин организаци селәнә эдл-
ахун бекдж брджүлгьгәр кедг бүрд-
әмджин коллмшән чаньгьгәв, колхоз-
мүдин болн совхозмүдин экономикниг
гүңәвр дасдк мөдхәдг болв. ЦК-н
Пленумд белдвр келгьнә брмүдтәр хо-
ршәгдсн дамшлит дигләд, бәәх дугу-
дундиг илгәдк, колхозмүдт болн со-
вхозмүдт партиин гардвр келгьнә
кемдгьгьнв бөдлүлхми.

Ода нег үлү ончтә керг болдж зо-

годхәхнв ирх джилд хәврин төрә тә-
рлгьнд сән белдвр теткәлгьн, мах үб-
лүлгьлиг әзн болчк кевәр келгьн
болджана, тегәд долан джилн зуран
хойрлчк джилднв селәнә эдл-ахун зу-
рдар делгрлгьнә бат үн гаргьгь кер-
гтә.

Селәнә эдл-ахун джи төгсдәнә.
Партийн болн советск организацист
онц-онц эдл-ахусин күңәврин әш-ди-
гьнв дүнәгпүлдж болх зармнв ягь-
ад ходрлж йовхинь нәдхснв йагьад
болх аргь илгәк кеджк болх аргь
учрджана. Эдл-ахун болгьнә
үүдәврин гүңәвр дасдк медж ав-
лгьнәс иштә тедн экономическ сүд
колхозмүдг производствиг хурдар бек-
дж брджлгь тетклин туск бүрдәм-
джин болн эдл-ахун тодрха үүдәвр-
үд темдлх зөвтә.

Зарм эдл-ахус хоцрлгьгьнв уга кел-
гьнә, цуг колхозмүдин болн совхоз-
мүдин коллмшинв цааранднв ясулхд
на түлүврнв тедниг мөдлгьтә, чад-
гьгә-чидгьгә, өрдитә бүрдәгьчнрәр,
олн амтнә икүлүд брүдгьтәд бий-
сән дахулдж йовж чәдх улсар бат-
алгьнд бәәнә. ВПС-н ЦК-н Плену-
мд белдвр келгьнә йовут партиин
комитетс колхозникүдин гардврч кә-
рмүдиг онгән тәвдк хәнәнар хәлә-
гьд, хоцрж йовх арвгьсиг чәдх бүр-
дәгьчнрәр батгә зөвтә.

Селәнә күч-көлсчнр ВПС-н ЦК-н
болн Пленумиг земледелин болн мал
беклгьгьд делгрлгд бөдән күңәвр бәрдж
уктәдк йовхцана. Коммуни-
стәр болн партиин биш улс селәнә
эдл-ахун цааранднв бекдж брджүл-
гьн туск төрмүдәр күңәдвр келгьнд
шуньгьгәгар ордәк, үнтә кесг сүв-
селгән өтч, дугу-дундиг илгәдк йов-
хцана. Партийн, советск болн комсо-
мольск организацин, колхозмүдин,
совхозмүдин болн селәнә эдл-ахусин
органимүдин гардәчврин даалгьври-
нв — өрдк ирсн сүв-селг болгьнв
илмдәнә тәвдк хәләгьд, дугу-дун-
диг уруах үүдәврмүдиг күңәкхәв,
туста сүв-селг болгьнв күңәкхә
теткх зөвтә.

Джилн эклчәр колхозмүд болн
совхозмүд буудә, көвнәг, шикрин
өвөлк, мах, үс болн нань чигн эдл-
уш гаргьгьгьтәр икүлүлгьгәр даалгьвр-
мүд авчкәсн. Партийн организаци-
н төрнв цуг чидлг икүлүд, бәәх
өдлгәд уга эв-аргьтә цуггьн илгә-
ж авад, тер әвсн даалгьврән кол-
хоз болн совхоз болгьн күңәхинг тет-
клгьн болджана. Ахичнв — йоста
сән бүрдәмджин коллмш, тодрха керг
күңәлгьн жөн.

Өдрәс өдрүр селәнә эдл-ахун дел-
грлгд диилвринв холвәлдж беклгьнд,
ВПС-н ЦК-н дарани Пленумиг күч-
көлсчнә шин диилврмүдәр тохлгьнд
— өнүнд ода партиин организацин
селәнә цуг күч-көлсчнрин үүдәврн
тусхагдк кеддәнә.

(«Правда» газетин ноябрин 10-н
гарен күр статья).